

Vuonna 1818 kirkkoraati päätti sakottaa jokaista, joka lähti kirkosta asiattomasti kesken jumalanpalveluksen. Kirkkoraati jopa määräsi, että suntion piti lukita kirkon ovet saarnan alkaessa ja avata ne vasta loppuvirren jälkeen pois, jotta väki ei juoksentele jumalanpalveluksen aikana ees taas.

Vuonna 1896 kirkossa kuulutettiin, että pappilan lääkevarastossa on rohtoja tulirokkoa, kurkkutautia ja vetotautia vastaan. Lainattu rohtoputeli piti visusti palauttaa pappilaan.

Nälkävuonna 1918 kirkonkokous päätti, että pappilan hakamailta luovutettiin petäjäpuita pettuleivän tekotarpeiksi.

Akkakivellä kirkkoväki pysähtyi levhättämään pitkän kirkkomatkan rasituksesta ja naiset laittoivat kirkkokengät jalkaansa.

Keskikäytävän yläpuolella roikkuva **kynttiläkruunu** on vanhan kynttelikön kolminkertaiseksi suurennettu kopio. Sen on tehnyt uuraislainen maanviljelijä Simo Koskinen.

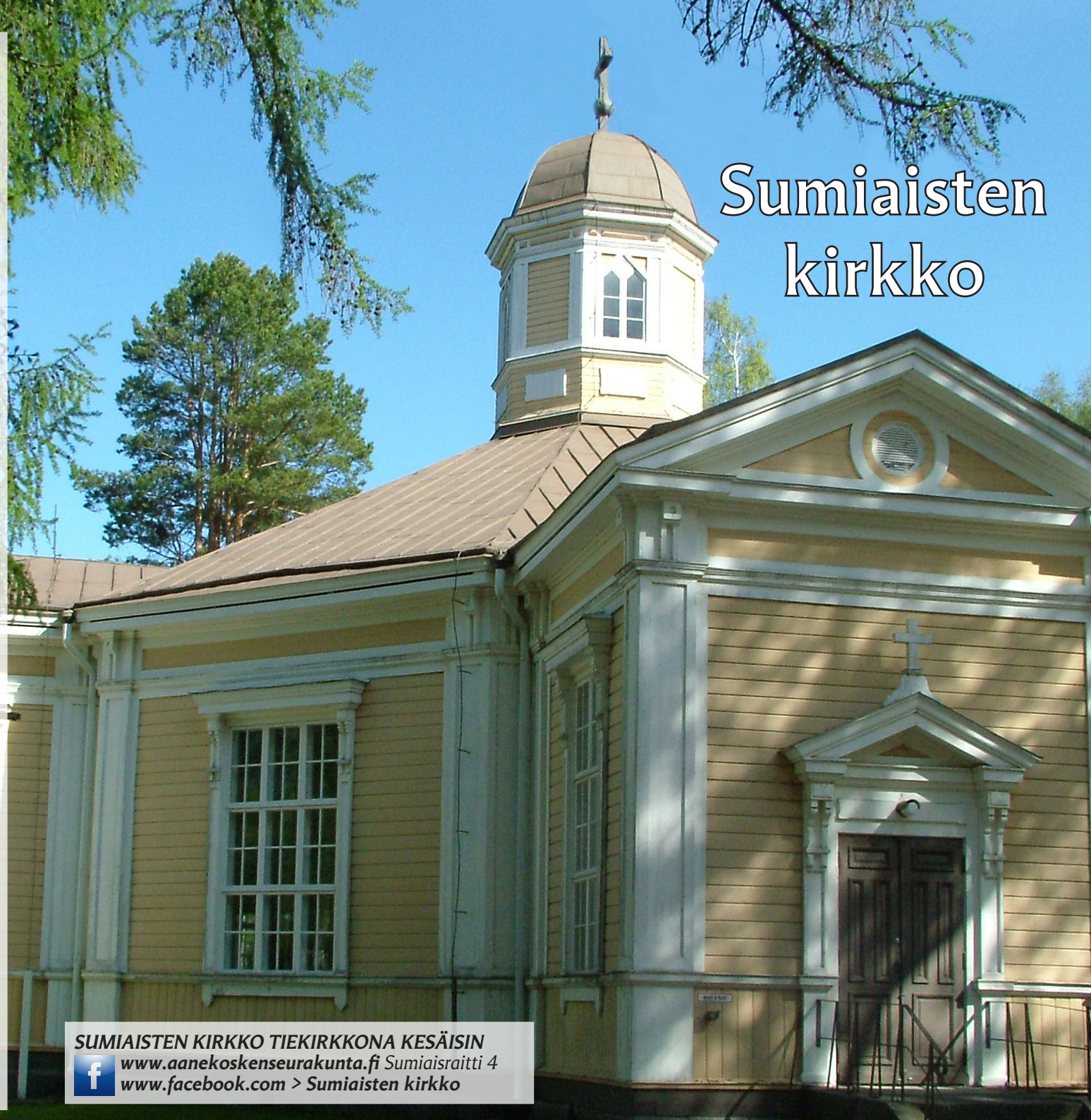

Laukaasta itsenäisyyden kautta osaksi Äänekoskea

Sumiainen on ollut osa Rautalammin ja myöhemmin osa Laukaan seurakuntaa. Vuonna 1842 Sumiaisista tuli Laukaan kappelikunta, mikä lisäsi sen itsenäisyyttä. Kirkkoherrakunnaksi Sumiainen erkani vuonna 1906.

Itsenäisyyttä kesti vuoteen 2006 saakka, jolloin Sumiainen siirtyi silloisen Suolahden seurakunnan kappeliksi. Vuoden 2007 kuntaliitoksen myötä Sumiainen on Äänekosken seurakunnan kappeli.

Sumiaisten kirkko

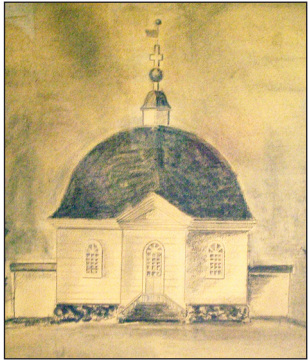

SUMIAISTEN KIRKKO TIEKIRKKONA KESÄISIN

www.aanekoskenseurakunta.fi Sumiaisraitti 4
[www.facebook.com > Sumiaisten kirkko](https://www.facebook.com/Sumiaisten_kirkko)

Sumiaisten ensimmäinen kirkko rakennettiin vuonna 1802. Silloin perustettiin Sumiaisiin myös hautausmaa. Kirkon piirustukset ovat Anders Malanderin käsialaa vuodelta 1800. Hän kuului Laukaan kirkkoa rakentaneisiin mestareihin. Kirkko oli kahdeksankulmio, jonka itäpuolella oli sakaristo ja länsipuolella samankokoinen

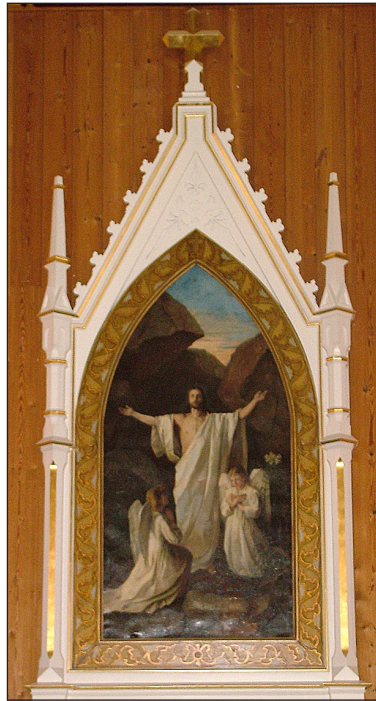
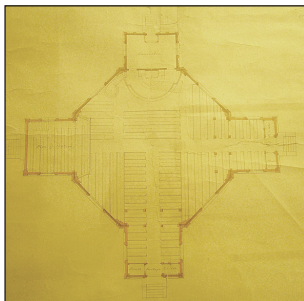
eteinen. Valitettavasti kirkon kunto kävi huonoksi.

Seinä vajoo Keiteleen puolelta ja Sumiaisjärven puolelta nurkka, todettiin vuonna 1885 – ja kärvisteltiin rahapulassa. Päätös kirkon rakentamisesta saatiin kuitenkin tehdyksi, vaikka rahoitusta pohdittiin köyhyyttä valittavassa suuressa väen paljoudessa.

Jokaiselta miespuoliselta, joka henkilökuun kirjoitettu on, kirkon korjauksessaan maksettaisiin vuosittain yksi markka ja vaimon puolilta puoli markkaa. Seurakunnasta ulosmuuttavaiset miehet ennen muuttamista maksait kolme markkaa ja vaimonpuolet puoli toista markkaa, määräsi kirkkoraati. Myöhemmin määrättiin vielä 50 markan maksu manttaalilta. Kassaa kartutettiin myös viinasta saaduilla tuloilla

Nykyinen kirkko nousi entisen kirkon paikalle ja vihittiin käyttöön vuonna 1890. Uuteen rakennukseen käytettiin vanhan kirkon seinähirsiiä. Kirkon suunnitteli E.T. Granstedt ja sen koristelu on uusgoottilaista tyyliä. Tuohon aikaan kirkkoja ei olisi saanut enää rakentaa puusta, mutta kiello aiheutti ongelmia monessa köyhässä seurakunnassa. Vanhasta kirkosta periytyi kirkkosalin harvinainen kahdeksankulmainen muoto eli oktogoni. Erikoisen pohjapiirroksen esikuvia on etsitty mm. Hämeenlinnan pyörökirkosta – joka puolestaan on sukua Roomassa sijaitsevalle Pantheonille.

Saarnastuoli ja kynttiläkruunu ovat kirkon vanhimpia

Ylösnousemusta esittävän **alttari-ritaulun** on maalannut Widolfia von Engström-Ahrenberg vuonna 1901. Taiteilija on esimerkki koulutetusta naistaitelijasta, jonka työtä vaimous rajoitti. Widolfia von Engström-Ahrenberg on maalannut viisi alttari-ritaulua, joista yksi on Ranskassa

Kirkkoon mahtuu 350 – 400 henkilöä.

esineitä. Molemmat ovat peräisin vanhasta kirkosta. Saarnastuolin on tehnyt Johan Kantlin. Saarnastuolin uusintamaalaustyöt teki alahärmäläinen maalari-mestari Tiina Viitala opinnäytetyönään. Kynttiläkruunu kirkkosalin sivuseinällä on vuodelta 1802.

Kynttelikön takana sijaitsevan **ryijyn** on kutonut ruustinna Charlotta M. Lagus vuonna 1881.

Urut-aiheisen **vihki-ryijyn** on suunnitellut Terttu Tomero ja kotikirkkoonsa v. 1963 lahjoittanut Sumiaisten Marttayhdistys.

Alttarivaatteet ja saarnastuoliliinat sekä papin **stolat** ja **messukasukat** on suunnitellut ja valmistanut sumialainen tekstiilitaiteilija Riitta Hytönen-Pasanen.

15-äänikertaiset **urut** ovat Hans Heinrichin urkutehtaan vuonna 1979 rakentamat. Pillejä niissä on 1008.

Lähetyskynttelikkö on sumialaisen Ilpo Räisäsen tekemä, samoin kuin **Kristus-kynttilänjalka** sakastin oven luona.

Kellotapuli on valmistunut 1850-luvulla ja sen rakentaja on Isak Hänninen. Lukkari velvoitettiin pitämään huolta, että kirkonkelloa ei turmella, ja päätettiin kieltää kaikki **väkivaltainen tunkeminen tapuliin** sakon uhalla. Perimätiedon mukaan ensimmäinen kello olisi ollut Vehniän kartanon puinen ruokakello.

Ensimmäisen valetun kellon hankki saarnaaja Granit vuonna 1816. Suurempi kello hankittiin Tukholmasta vapuksi 1819. Parin vuoden kuluttua iso kello halkesi soittaessa ja valettiin uudellen Luvialla. Vuonna 1846 toimitettiin keräys uuden kellon saamiseksi. Kelloon on valettu teksti Psalmi 37:4 eli *Iloitse Herrassa, ja hän antaa sinulle, mitä sydämes halajaa.* Uusimman, Tampereella valetun kellon asensi paikoilleen vuonna 1936 *maailman seppä* eli Oskar Liimatainen. Kelloja ei enää soiteta käsipelillä, sillä kellot sähköistettiin vuonna 2008.

Ilmavalvontakellona Kellopetäjässä

Sumiaisten toinen kirkonkello – se Tukholmasta tuotu – on nykyään kirkkosalissa. Sen hankki Laukaan emäseurakunnan rovastin poika, kansallisena herättäjänä tunnettu Adolf Ivar Arwidsson vuonna 1818. Kello tuotiin laivalla

Turkuun ja sieltä keskusomalaisen rekireittiä pitkin Hämeenlinnan, Pälkäneen, Jämsän ja Laukaan kautta perille. Aluksi sitä soitettiin lautamajassa. Kellotapuliin se pääsi vuonna 1851. Reserviin tapulin alakertaan kello siirtyi vuonna 1936. Toisessa maailmansodassa sille kuitenkin löytyi uutta käyttöä ilmavalvonnassa. Se ripustettiin keskelle kylää kellopetäjään, ja tähystäjät soittivat kelloa, kun havaitsivat vihollisen koneen.

